

únor | 2023

ZPRÁVY

Z MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ČEŠI NAKUPUJÍ DRAHO

str. 04 až 06

Novinky pro rok 2023

str. 03

Ptačí chřipka likviduje chovy

str. 07

Starému vracíme život

str. 08

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

máme za sebou první tři měsíce Strategického plánu společné zemědělské politiky, který se věnuje krajině a zlepšení stavu vody i půdy, ale také dostatečné výrobě potravin a posílení lokální produkce. Hodně sil bude nyní potřeba na jeho uvedení do praxe. V nadcházejících pěti letech rozdělí Ministerstvo zemědělství 200 miliard korun, letos máme pro zemědělce připraveno přes 40 miliard. A právě o některých cílech a úkolech pro letošní rok se dnes chci alespoň krátce zmínit. Jedním z těch důležitých je novelizace zákona o myslivosti. Stále totiž platí zákon z roku 2001, i když snah o novelizaci bylo už několik. Naposledy projednávání novely skončilo ve třetím čtení ve Sněmovně v minulém volebním období, my ji chceme Legislativní radě vlády odeslat v červenci. Jejím hlavním cílem je snížení stavů dlouhodobě přemnožené spárkaté zvěře, která způsobuje velmi vysoké škody na lesích i zemědělských plodinách, posílení práv vlastníků pozemků a digitalizace správy myslivosti. Ta má pomoci vyhodnocovat odstřely zvěře, protože se zřejmě v určité míře vykazují stavy, které neodpovídají realitě. Chceme také zohlednit existenci místních spolků, které by měly mít větší šanci stát se nájemci. Intenzivně se věnujeme i změnám v systému roztržidění erozně ohrožené zemědělské půdy. Upravujeme ho tak, aby lépe odpovídalo specifickým vlastnostem jednotlivých kategorií erozního ohrožení. A musíme také započítat pokrok v nových postupech pěstování a nové technologické postupy vyzkoušené při výzkumných projektech. Nové zásady pro zemědělce hospodařící na erozně ohrožených půdách, kterých je v Česku asi 60 % z celkové plochy polí, v nejbližší době představí Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, s nímž na pravidlech spolupracujeme. Letos samozřejmě pokračuje naše podpora rozvoje vodárenské infrastruktury, a to minimálně ve výši 1,8 miliardy korun. Stejně jako podpora protipovodňových staveb, na které od nás z ministerstva půjde jedna miliarda. Nezaměřujeme se ale pouze na „velké projekty“, pomáháme zachránit a opravit i drobné stavby v krajině, jako jsou kapličky, křížové cesty, zvoničky, boží muka, kříže nebo venkovní sochy. V programu pro obce, spolky, nadace a drobné vlastníky těchto staveb máme pro letošní rok připraveno zatím 36 milionů korun. A neustává ani naše podpora potravinových bank, kde máme připraveno více než 110 milionů korun. Jsem rád, že jim pomůžeme pokrýt náklady s distribucí potravin, a tím v této nelehké době pomůžeme lidem v nouzi.

Zdeněk Nekula
ministr zemědělství

OBSAH:

EKONOMIKA

NA CO SE LETOS TĚŠIT V ZEMĚDĚLSTVÍ...

Co přinese rok 2023 v zemědělství? Změny budou v rozdělování zemědělských dotací, v lesích i na polích.

03

ROZHOVOR

PRVOVÝROBCI MAJÍ NEJMENŠÍ TRŽNÍ SÍLU ZE VŠECH AKTÉRŮ

Rozhovor s ekonomem Lukášem Kovandou o vztazích mezi zemědělci, potravináři a obchodníky.

04

MÝTY A FAKTA

PTAČÍ CHŘIPKA NENÍ FAKE

Influenza drůbeže v Česku. Potvrdila se v 13 ohniscích.

07

EKONOMIKA

OPRAVUJEME, VYLEPŠUJEME, ZKRÁŠLUJEME

Pomáháme menším obcím opravit dlouho chátrající drobné venkovské památky.

08

VÝBĚR ZPRÁV

STRUČNĚ V ČÍSLECH

O projektu „Vracíme vodu lesu“, miliardy na digitalizaci a automatizaci tuzemského zemědělství, další skleníky na rajčata.

10

SPOLEČNOST

MINISTR S PREMIÉREM NAVŠTÍVILI FARMU NA VYSOČINĚ, PRVNÍ LETOŠNÍ HŘÍBĚ V KLADRUBECH

Přehled obrazem.

11

Na titulní straně: **Lukáš Kovanda**

EKONOMIKA

NA CO SE LETOS TĚŠIT V ZEMĚDĚLSTVÍ...

Nový Strategický plán společné zemědělské politiky na období 2023–2027, investice do boje se suchem, omezení plochy monokultur či miliardy na klimaticky odolnější lesy. Podívejte se na letošní novinky v našem resortu.

Díky nové SZP máme pro zemědělce připraveno přes 40 mld. Kč.

Podpoříme protipovodňové stavby za 1 mld. Kč.

Podpoříme rozvoj vodárenské infrastruktury minimálně ve výši 1,8 mld. Kč.

Zavedeme centrální evidenci psů.

2023

Silně erozně ohrožená pole s jednou plodinou budou velká max. 10 ha.

Vysazovat v lesích budeme převážně listnáče.

Připravíme novelu zákona o myslivosti a zákona o lesích.

Vyplatíme vlastníkům lesů více než 4 mld. Kč na klimaticky odolnější lesy.

Zablokujeme weby s nabídkou nebezpečných potravin.

Poskytneme minimálně 35 mil. Kč na drobné kulturní venkovské stavby.

Máme připraveno 112 mil. Kč pro potravinové banky.

ROZHOVOR

PRVOVÝROBCI MAJÍ NEJMENŠÍ TRŽNÍ ŠÍLU ZE VŠECH AKTÉRŮ

„Obchodní řetězce s odvoláním na válku, drahé energie a obecnou inflaci evidentně lecky uplatní vyšší marži, než jakou by si „troufly“ stanovit, pokud by žádný z výše uvedených „příběhu“ po ruce neměly,“ říká v rozhovoru ekonom Lukáš Kovanda.

Ceny potravin ve světě již několik měsíců soustavně klesají, v Česku však ne. Čím je to způsobené?

Několika důvody. Zaprvé, světové ceny potravin nejsou až tak poznamenány energetickou drahotou jako ceny v Česku a obecněji v EU. Růst cen energií je v důsledku války na Ukrajině a souvisejících sankcí v Evropě citelnější než v jiných částech světa. Evropa, spíše však EU, se zbavuje energetické závislosti na Rusku, na němž ovšem byla až do války závislejší než jiné části světa, takže odstřihávání od ruských dodávek je v EU relativně nejbolestivější. A v rámci EU spíše v její východní části, do níž patří i Česko.

Dalším důvodem je určitá setrvačnost, kdy se světové ceny potravin, ale i burzovní ceny energií, promítají do cen v českých obchodech s určitým zpožděním. Délka

tohoto zpoždění je dána jak poměrně objektivními, těžko ovlivnitelnými faktory, jako je například zpoždění při přenosu burzovních cen energií do cen pro konečné odběratele, tak také faktory ovlivnitelnými mnohem snáze, jako je maržová politika zemědělců, potravinářů nebo prodejců v čele s obchodními řetězci. Některé články tohoto řetězce si v kontextu současné mimořádné situace navyšují své marže výrazně nad běžnou úroveň, přičemž veřejnosti pak zdražení vysvětlují „válkou“ nebo „drahotou“, ač tyto faktory růst ceny třeba té či oné potraviny vysvětlují jen částečně. Zkrátka a dobře, máte-li po ruce výjimečný příběh – třeba právě války nebo drahoty –, můžete si výjimečně vysoko navyšovat marže a alespoň po přechodnou dobu si „mastit kapsu“ na úkor konečného spotřebitele.

Co všechno v současnosti prodražuje výrobu zemědělců a potravinářů?

Vše začíná u energií, v první řadě u plynu, protože od jeho ceny se odvíjí i třeba cena elektřiny. Referenční burzovní cena plynu v EU spadla od loňského srpna, tedy za zhruba šest měsíců, o více než 80 procent. To je dramatické zlevnění, které ale zemědělci či potravináři pocítí ve svých platbách až příští rok, a to jenom zčásti. To je právě ona setrvačnost, o níž jsem hovořil. V současnosti totiž dodavatelé energií zhusta dodávají plyn či elektřinu nakoupené ze loňské extrémně vysoké burzovní ceny.

Drahý plyn ovšem vede také k růstu cen hnojiv. Takže hnojiva budou drahá i příští rok, protože se vyrábí prostřednictvím drahého plynu. To je další projev oné setrvačnosti. Drahá hnojiva v příštím roce znamenají, že zemědělská produkce bude stále poměrně nákladná, i když burzovní cena plynu – a dokonce cena plynu či elektřiny pro konečné odběratele – do té doby třeba i citelně klesne. Drahá sklizeň v příštím roce znamená, že třeba krmiva mohou být drahá ještě i v roce 2025. A drahá krmiva samozřejmě přispívají k růstu cen řady potravin, jako jsou mléčné výrobky nebo maso. Další projev oné setrvačnosti.

Často se mluví o tom, že prvovýrobci dostávají nejmenší podíl z výsledné ceny? Je to pravda?

Prvovýrobci v řadě případů mají nejmenší tržní sílu ze všech aktérů, kteří se podílí na celém tom sledu „od farmy po vidličku“, tedy „from farm to fork“, jak je dnes módní říkat. Takže nepřekvapí, že obvykle mají v rámci sledu „od farmy po vidličku“ relativně nejnižší marže. Jejich podíl na zisku celého zmíněného sledu „from farm to fork“ je tedy relativně nejnižší. Větší hráči, typu velkých zemědělských podniků, velkých potravinářských firem nebo obchodních řetězců, mají větší tržní sílu, takže si také mohou zajistit vyšší marže.

Jsou podle vás obchodní příirážky, které nyní požadují obchodníci, přiměřené?

Co je to přiměřená příirážka? Jsou odvětví s vyššími maržemi, odvětví s maržemi nižšími. Bylo to tak vždy, už před válkou a pandemií. Znamená to, že v prvním z odvětví jsou marže nepřiměřené? Těžko. Pokud se ale ptáme, zda jsou nyní obchodní příirážky vyšší než třeba v době před válkou a pandemií, pak zjevně v řadě případů ano. Obchodníci jednají tržně. Když mohou zdrazit, a své zdrazení věrohodně zdůvodnit, přičemž zákazník jejich zboží dále kupuje, proč by si marže nenavýšili? Takže třeba obchodní řetězce s odvoláním na válku, drahé energie a obecnou inflaci evidentně leckdy uplatní vyšší marži, než jakou by si „troufily“ stanovit, pokud by žádný z výše uvedených „příběhů“ po ruce neměly. Může to působit cynicky, ale třeba i za druhé světové války dokázala řada „vykuků“ a obchodníků v nastalé situaci vydělávat mnohem lépe než předtím v mírových dobách, třeba proto, že válka učinila některé zboží obtížně dostupným a/nebo zesílila poptávku po zboží, o něž předtím takový zájem nebyl.

Jaká je podle vás „zdravá“ obchodní příirážka – aby zohlednila náklady i zisk obchodníka?

Každý ekonom se v prvním semestru učí, že jakákoli firma či podnikatel usilují o maximalizaci zisku. Obchodník se tedy musí snažit neustále vyhodnocovat, zda může cenu zvýšit, co ještě zákazník snese, a pružně tomu přizpůsobovat svoji cenotvorbu. Pokud by to nečinil, byl by to vlastně špatný obchodník. Obchod není charita, ani lidumilství. Ten či onen obchodní řetězec prodává potraviny, aby vydělal. Ideálně, aby vydělal maximální možnou sumu. Zákazník tedy nesmí na vyšší cenu přistupovat jen proto, že mu obchodník sdělí, že markantně zdrazil kvůli válce nebo drahým energiím. Dokud budou zákazníci snadno přistupovat na vyšší ceny, obchodníci budou tlačit ceny vzhůru.

Jakou roli v celkové tvorbě cen hrají slevové akce, na které Češi dost slyší...

Nynější růst popularity slevových akcí, jež již zdaleka nejsou jen doménou důchodců, dokládá, že mnohem důsledněji než před válkou a pandemií zvažují, co nakoupí. Reálně lidé v Česku pořídí nyní mnohem méně potravin a nápojů než před rokem. A to ještě ty, které nakoupí, pořizují ve vyšší míře než dříve ve slevových akcích, nebo dokonce v těch částech super - nebo hypermarketu, kde příslušný řetězec soustředí zboží, které je takřka před vypršením lhůty dané datem minimální trvanlivosti.

Budou ceny potravin ještě růst? Jaký vývoj lze očekávat

Potraviny by rozhodně neměly zdražovat tolik jako loni. Plošně by měl růst cen potravin výrazně zmírnit, ovšem ani letos nelze očekávat plošné zlevňování. Příznivě se nyní vyvíjejí třeba ceny mléčných výrobků. To je kromě jiného dáno poměrně teplým průběhem zimy. Energie jsou pořád dramaticky dražší než před válkou či pandemií, stejně tak je dražší pracovní síla. Pokud dojde ke zlevnění, bude omezeno jen na některé potraviny, plošně se však zlevnění nedočkáme.

Připlatí si Češi za potraviny na sváteční stůl během velikonočních svátků?

Ano, například za vajíčka si před Velikonocemi patrně připlatí. Ne poprvé. Obchodníci opět využijí situace a budou své zdražení vysvětlovat „příběhy“ typu slepičí chřipky či stále ještě energetické drahoty. Opět: je hlavně na zákazníkovi, zda takový příběh přijme.

Které potraviny podle vás zdraží nejvíce?

To by bylo věštění z křišťálové koule. Jeden příklad za všechny. Může dojít k extrémním výkyvům počasí, u nás či v zahraničí, které vyženou vzhůru ceny některých druhů zeleniny nebo ovoce. To samozřejmě předpovídat nelze. Trendem letoška by ale opravdu mělo být celkově výrazně zpomalení loňského tempa zdražování potravin.

Obchodníci jednají tržně. Když mohou zdražit, a své zdražení věrohodně zdůvodnit, přičemž zákazník jejich zboží dále kupuje, proč by si marže nenavýšili?

Vrátí se hladina cen do „normálu“? Případně, stane se tak vůbec?

Těžko počítat s tím, že by se cen potravin kompletně vrátily na úroveň před válkou a pandemií. To proto, že třeba ceny energií se v dohledných letech jen těžko plně vrátí třeba na úroveň let 2018 či 2019. Navíc už tipleť na tehdejší úroveň neklesnou mzdy, alespoň tedy ne myšleno v číselném vyjádření. To, že si za mzdu lidé koupí méně, je kvůli dramatické inflaci nabíledni. Ale nominálně – tedy číselně – ty mzdy rostou stále, a už neklesnou. I to budou muset zohlednit zemědělci, potravináři či obchodní řetězce ve svých cenách.

Jaké rady byste dal zákazníkům při nákupu potravin?

Měli by nakupovat sytí a odpočatí, třeba o víkendu po snídani, aby nepodléhali impulsivním nákupům. Nebudou mít pak také při nákupech „velké oči“, protože, jak známo, hlad je má. Lidé v Česku vyhodí ročně v průměru přes 50 kilogramů jídla na hlavu. Jen omezením tohoto vyhazování může čtyřčlenná domácnost ušetřit i větší tisíce korun ročně. Je to i o tom, že si doma budou připravovat menší porce. A že si místo poledních „meníček“ v restauraci budou doma jídla do práce připravovat. Lidé by také měli při nákupech bedlivě sledovat slevové akce, zvažovat, zda je cena toho či onoho zboží opravdu přiměřená a zda jej vůbec vskutku potřebují. Na internetu existuje řada stránek, které obsahují recepty na přípravy levných a zároveň výživných pokrmů, které jsou leckdy zdravější a prospěšnější než třeba ty dražší, které lidé konzumují nyní. Takže i příprava těchto „efektivnějších“ pokrmů je krokem k úspoře – s potenciálním benefitem lepšího zdraví.

MÝTY A FAKTA

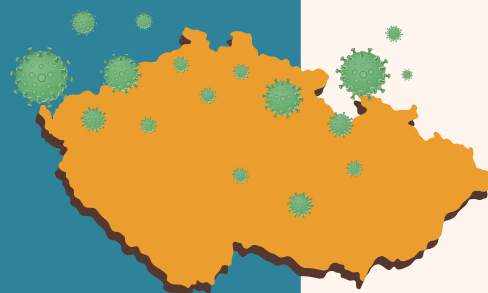
PTAČÍ CHŘIPKA NENÍ FAKE

V České republice byl na konci loňského roku opět potvrzen výskyt ptačí chřipky. Od té doby se na sociálních sítích vyrojilo mnoho dezinformací. V tomto přehledu najdete odpovědi na nejrozšířenější mýty související s tímto tématem.

MÝTUS Č. 1:

Ptačí chřipka je vyfabulovaná. Situace není vůbec závažná, není proto nutné přijímat ochranná opatření.

Ptačí chřipka se šíří v Česku, na konci ledna bylo potvrzeno letošní třinácté ohnisko této nákazy. Veterináři přijímají razantní veterinární opatření, aby se nákaza nedostala do dalších chovů. Jejich včasné zavedení je zásadní. Mají jasná pravidla a přesně daný postup. Dodržování nařízených mimořádných veterinárních opatření je zásadní i s ohledem na zdraví lidí, protože subtyp H5N1 je považován za potenciálně rizikový i pro člověka. V ČR se přenos na člověka nikdy nepotvrdil, ve světě již ano. Dosud však nebyl zaznamenán přenos prostřednictvím konzumace drůbežního masa či vajec.

MÝTUS Č. 2:

Ptačí chřipka je jen v Česku, Západ chce zničit naše chovy.

Podle Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) se od října 2021 do září 2022 virus ptačí chřipky vyskytl v 37 evropských zemích. Objevil se i v k Ekvádoru, který aktivoval plán na ochranu volně žijících ptáků na Galapágách. Ve Francii jsou momentálně stovky ohnisek, v Německu infekce během této zimní sezony postihla především spolkové země Šlesvicko-Holštýnsko, Dolní Sasko a Severní Porýní-Vestfálsko. Polští chovatelé museli utratit kvůli ptačí chřipce až dva miliony kusů drůbeže. Na podzim loňského roku chřipka tvrdě zasáhla i Nizozemsko, kde bylo usmrceno až šest milionů zvířat.

MÝTUS Č. 3:

Malí chovatelé musejí zavřít svou drůbež do uzavřeného prostoru, přitom se nákaza šíří jen ve velkých komerčních chovech.

Největší riziko pro šíření nákazy představují nekomerční malochovy (chov pro vlastní potřebu), které nemají zákonem stanovená pravidla biologické bezpečnosti a nepodléhají pravidelným veterinárním kontrolám k ověření, že tato pravidla dodržují. Jelikož nepodléhají státnímu veterinárnímu dozoru, nejsou u nich kontrolovány ani přesuny zvířat a živočišných produktů, kterými se může nákaza rozšířit do dalších chovů. Zákaz venkovního chovu z důvodu rizika šíření uplatnila nejen ČR, ale i jiné evropské státy, např. Chorvatsko, Francie, Maďarsko, Nizozemsko a Rakousko.

EKONOMIKA

OPRAVUJEME, VYLEPŠUJEME, ZKRÁŠLUJEME

Obnova venkovských památek má naši podporu. Díky našemu dotačnímu programu se proměňují staré kapličky, boží muka či křížky opět v krásné venkovské stavby. Mezi žadatele jsme v letech 2016 až 2022 rozdělili téměř miliardu korun.

Máme zodpovědnost nejen za zemědělskou prvovýrobu, ale také spoluzodpovědnost za náš venkovský prostor. Od roku 2016 jsme proto na údržbu a obnovu kulturních a venkovských prvků přispěli 963 miliony korun. Podpora je v posledních letech určena například na opravu kapliček, křížových cest, zvoníčků, božích muk, křížů, venkovních soch nebo hřbitovních zdí. Opravené památky zvyšují turistickou atraktivitu venkova.

Program byl v minulých letech vždy velmi populární, během několika desítek minut byly dotační prostředky vyčerpané. Nejčastěji žádaly o podporu obce. Nejvíce žádostí jsme schválili na opravu či obnovu božích muk a křížů, druhým nejčastějším předmětem žádosti byly hřbitovy a hřbitovní zdi.

954

boží muka a smírčí
a jiné kříže

626

hřbitovy
a hřbitovní zdi

586

kapličky a zvoničky

346

kostely

266

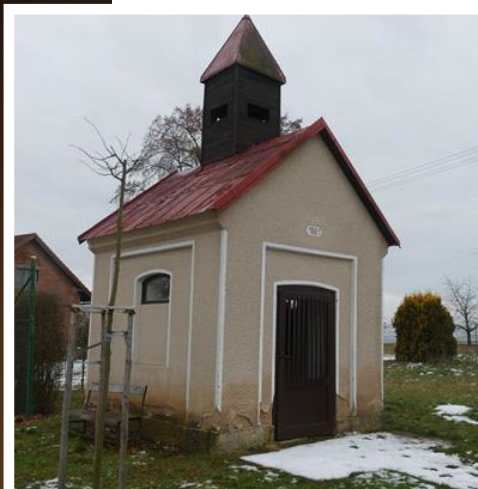
exteriérové sochy
a sousoší

*data v grafice jsou uvedena za období 2017–2022
(program Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků)

Kaplička (obec Libčany – Želí, Královéhradecký kraj)

před

po

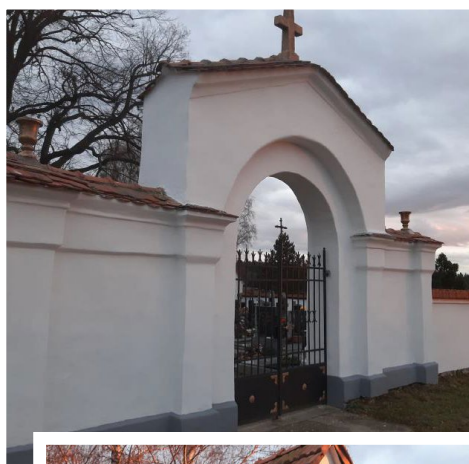

Hřbitovní zed' a márnice (obec Hlavitce, Jihočeský kraj)

před

po

VÝBĚR ZPRÁV

STRUČNĚ V ČÍSLECH

Stovky milionů do staveb na zadržení vody. Digitalizace a automatizace tuzemského zemědělství. Nové moderní skleníky v Česku. Rekordní rok pro tuzemské vinaře na světových soutěžích.

850 000 000

korun investovaly Lesy ČR v rámci projektu „Vracíme vodu lesu“ za roky 2019 až 2022. Státní podnik vybudoval celkem 500 různých staveb na zadržení vody v krajině, které pomáhají zmírnit sucho. Obnovuje tůně, mokřady, lesní nádrže, prameniště nebo meandrující potoky. Letos chce investovat čtvrt miliardy korun do 180 staveb a do projekční přípravy 110 dalších.

10 000 000 000

korun chceme v příštích letech přispět do modernizace zemědělských podniků. Plánujeme podpořit zařízení, která využívají družicové systémy k automatickému řízení traktorů, polní roboty, systémy řízení postřikovačů, rozmetadel nebo secích strojů. V živočišné výrobě přispějeme zemědělcům například na robotická zařízení a z národních zdrojů budeme pokračovat v podpoře genomiky. Maximální částka podpory na jednu žádost může dosáhnout až 30 milionů korun. Žádosti o dotace začneme poprvé přijímat od letošního července. Více informací [zde](#).

3

hektary nových skleníků přibyly loni v České republice. Jejich celková plocha tak vzrostla na 62,3 hektaru. Pěstitelé v nich celoročně pěstují hlavně rajčata, na která připadá 80 % kryté plochy. Někteří zelináři během zimy pěstování ve sklenicích omezili, a to kvůli vysokým cenám energií za vytápění a osvětlování.

1 292

medailí získali loni moravští a čeští vinaři na zahraničních mezinárodních soutěžích vín, což je nejvíc v historii. Mezi oceněními se objevily nejen zlaté (501), stříbrné (562) a bronzové (166) medaile, ale také úctyhodných 44 velkých zlatých a 8 platinových medailí. Medailové zisky pak korunovalo 11 titulů šampiona, tedy ocenění pro vína mimořádné kvality, která buď celkově, nebo ve svých kategoriích nenašla na soutěžích konkurenta.

100

let od založení letos oslaví Výzkumný ústav bramborářský. Svou činnost představuje veřejnosti na výstavě v havlíčkobrodském Muzeu Vysočiny, a to až do 26. března. Přibližuje rovněž národní genobanku brambor, o níž se výzkumný ústav stará a která má kolem 2 700 vzorků uchovávaných v laboratorních podmínkách, a také barevné odrůdy brambor vyšlechtěné v Havlíčkově Brodě.

SPOLEČNOST

MINISTR S PREMIÉREM NAVŠTÍVILI FARMU NA VYSOČINĚ, PRVNÍ LETOŠNÍ HŘÍBĚ V KLADRUBECH

Ministr zemědělství Zdeněk Nekula společně s premiérem Petrem Fialou navštívil farmu Luka na Vysočině. Chovají zde 830 špičkových dojnic, jejich mléko by pokrylo roční spotřebu města velikosti Prostějova. Mají vlastní minimlékárnu s prodejnou.

Ministr Nekula pokračuje v jednáních se zemědělskými organizacemi. Na začátku února se setkal se zástupci Zemědělského svazu ČR. Mezi tématy diskuse patřila eroze, ekologická legislativa, rozpočet národních i evropských dotací i další rozvoj zemědělství.

Hřebeček Generalissimus Sandera VI – 9 je prvním letošním hříbčím narozem v Národním hřebčině Kladruby na Labem.

